

Editorial

Pelai Pagès

Co-director d'Ebre 38

Després d'un parèntesi d'uns anys, en els que la crisi econòmica ha afectat també l'univers de la cultura, de l'educació i de la recerca, com no podia ser d'altra manera, «Ebre38», l'única revista fins avui centrada en la guerra civil de 1936-1939, i que disposa d'una innegable projecció internacional, reprèn la seva publicació coincidint de bell nou en un aniversari de la guerra. El juliol del 2016 es van complir 80 anys de l'inici del conflicte i en el decurs de l'any 2016 no van mancar Congressos, conferències i actes de tota mena per recordar-ho. Com no mancaran durant 2017 esdeveniments de tot tipus —en un any, altrament, farcit d'aniversaris— per seguir commemorant que la guerra del 36 va representar, en molts aspectes, un abans i un després en la història contemporània de Catalunya i de l'estat espanyol.

Certament, allò que pot sorprendre a molta gent és que vuitanta anys després de la guerra civil mantingui una certa presència a la nostra societat, més enllà de l'interès que pugui seguir tenint entre els historiadors i en el terreny específic de la història. I és que —com hem de seguir recordant en tantes ocasions— hi ha aspectes que no només no s'han superat sinó que segueixen posant en evidència que, després de la mort de Franco, la transició es va fer molt malament en massa qüestions. I així el tema de les reparacions als vençuts, de la necessària veritat en tot allò que va succeir, aspectes com l'existència de nombroses fosses comunes avui encara no localitzades, judicis i consells de guerra que de manera arbitrària van portar a molta gent davant d'un escamot d'afusellament. Sense oblidar que els crims contra la humanitat no prescriuen mai, són temes que sovint apareixen a la premsa i als mitjans de comunicació i segueixen mantenint la guerra civil entre els temes de preocupació del present i ben segur del futur. En un moment, per altra banda, en què no són poques les associacions de memòria història que tenen entre els seus objectius mantenir la flama de la guerra civil i de tot allò que va provocar.

Més enllà, però, d'aquesta actualitat, i centrant-nos en el terreny específic de la història, és evident que el tema de la guerra civil esdevé un pou sense fons que difícilment exhaurirà mai la seva problemàtica. I no només perquè, com jo mateix he assenyalat en més d'una ocasió, en història no hi ha mai cap tema que es pugui donar de manera definitiva per tancat, sinó perquè la guerra civil —els tres anys de la seva durada, però també els seus antecedents i les seves conseqüències— presenta una transversalitat de temes tan complexos, que difícilment podrem donar per definitivament coneguts tots i cadascun dels aspectes que la van configurar.

El número d'«Ebre38» que teniu a les mans n'és una demostració molt palpable. La revisió d'actituds polítiques dels protagonistes més emblemàtics del conflicte, l'arqueologia històrica que va provocar la guerra des d'un punt de vista militar, la diver-

sitat d'aspectes derivats del món de la cultura, la inevitable projecció internacional del conflicte... són alguns dels aspectes que hom tracta en aquest número i que posa de manifest allò que acabo de dir: la guerra civil presenta una transversalitat de temes, que, més enllà del seu interès, la converteixen en un dels episodis més complexos de la nostra història més recent.